

Dr. Pénzes Jánosé, a Fővárosi Tanács elnökhelyetteséé a szó.

Minden forintnak helye van

1981. október 30-a: a Fővárosi Tanács új elnökhelyettesét választ, dr. Pénzes János személyében. Jóllehet Szabolcs-Szatmár megye tanácselnöke volt, korántsem mondható el, hogy ne lenne honos Budapesten, lévén korábban a két szomszédvár másikában, a megyeházán a rezidenciája. Ott, a Pest megyei Tanács általános elnökhelyetteseként hét esztendőn át tevékenykedett. Ily módon tehát elmondható, hogy jól ismeri a főváros, annak szűkebb környezetét, az oly sok vitára, konfliktusra alkalmat nyújtó agglomeráció, de a Nyírségből hetente Pestre járó, vagyis a közeli és távoli ingázók gondjait; így a tennivalókat is.

Munkatársunk, Keresztényi Nándor beszélgetett dr. Pénzes Jánossal, főként a főváros fejlődésének tendenciáiról, bizonyos feszültségekről, s a feladatokról.

— A tervező és városfejlesztő munkához nélkülözhetetlen a főbb tendenciák ismerete. Budapest fejlődésében milyenek figyelhetők meg?

— Ezek ismerete, folyamatos elemzés nélkül valójában nem lehetséges a feladatok meghatározása, a fejlesztés célkitűzéseinek megfogalmazása. Az 1970-es éveket vizsgálva megállapítható, hogy 92 ezerrel csökkent a keresőképes korú lakosság, 178 ezerrel az iparban foglalkoztatottak, s évről évre mérséklődött a naponta bejárók, de apad a távolsági ingázók száma is. Egészen új tendencia tapasztalható a főváros népességét tekintve: a felszabadulás óta először — az 1980-as évek elejétől — csökkenést mutat. A lakosság összetételének változásában az is figyelemre méltó, hogy az említett időszakban 40 ezerrel nőtt, és félmillióra növekedett a nyugdíjasok, öregek száma. 1960-ban az ország ipari termelésének 44 százalékát adta Budapest, ma már csak 25 százalékát. A főbb tendenciák között kell említeni azt is, hogy 1970 és 1980 között felgyorsult Budapest fejlődése, nagyon sok öröklött és újabb fejlesztés oldódott, javultak a lakosság életkörülményei. Ebben az időszakban a korábbihoz képest 53 ezerrel több lakás, 930-cal több általános iskolai tanterem épült fel. A kórházi ágyfejlesztés 3137-tel, a bölcsődei hely 7100-zal, az óvodai 30 ezer 500-zal volt több. Javult a főváros közművesítettsége, továbbépült a metróhálózat és ma már 82 alul-és felüljárót számolunk.

— Mennyit pénzzel gazdálkodnak a tanácsok?

— Annak ellenére, hogy nehéz gazdasági helyzetben van az ország, a kormányzat a VI. ötéves tervidőszakban is jelentős anyagi eszközöket biztosít a főváros fejlesztésére, a közismert feszültségek oldására. A Fővárosi Tanács és a kerületi tanácsok ebben a középtávi tervidőszakban közel 68 milliárd forint fejlesztési, 92 milliárd pedig fenntartásra és felújításra fordítható költségvetéssel, összesen mintegy 160 milliárd forint pénzeszközzel gazdálkodnak. A lakosság életkörülményeinek javításában napjainkban megnövekedett a tanácsok felelőssége. Ezért fontos a tanácsi gazdálkodás eredményességének fokozása, a pénz racionális felhasználása. E nagy feladatot a fővárosban 100 tanácsi vállalat és 1400 intézmény közreműködésével látjuk el.

— A kedvezőtlen gazdasági helyzetben a tanácsok milyen módon kívánják pótolni a hiányzó pénzeszközöket?

— A fejlesztési és költségvetési pénzforrások csökkenésének, a költségek növekedésének folyamatát ismerve, intézkedéseket kell tennünk ezek ellensúlyozására. Így keresnünk kell a pénzt kímélő, vagy éppen pénzt nélkülöző gazdálkodási lehetőségeket.

— Ez roppant hivatalosan hangzik! Ez utóbbi megoldást például miként képzelel el?

— Gondolom, sokat hallott már a lakosság társadalmi közreműködéséről. Kedvező tapasztalatokról szólhatok e formát illetően, az emberek áldozatkészségéről. Mind többen fognak össze egy-egy helyi ügy érdekében, tavaly az egy évvel korábbihoz képest 50 százalékkal több, mintegy 500 millió forint volt a tár-

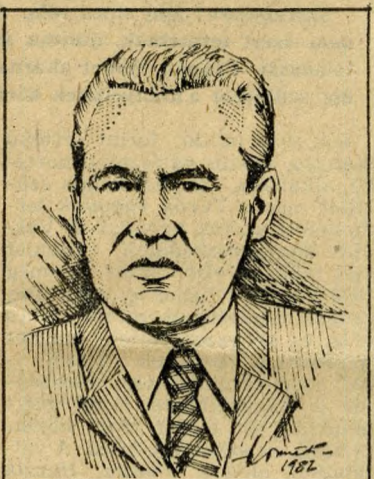
sadalmi munka értéke, s az idén fokozódott a lakosság közreműködése. Ami pedig a pénzt kímélő módszert illeti: most kezdeményezzük a külső kerületekben, hogy a víz- és gázvezeték megépítéséhez egy-egy utca lakói saját anyagi forrásaikból is járuljanak hozzá. Ma ugyanis a lakásoknak mintegy 84 százaléka van bekapcsolva a közcsatorna-, 95 százaléka a vízvezeték-hálózatba, ám az arányok igen eltolódnak: a peremkerületek hátrányban vannak. Segíti, illetve javítja a kórházi fekvőbeteg-ellátást, helyesebben a gyógyító munkát, hogy 1982 közepéig közel 800, úgynevezett „krónikus ágykapacitást” létesítettünk meglévő épületekben, így aktív ágrakat szabadítottunk fel a kórházakban. Az általános iskolások napközis étkeztetése egyik fontos feladatunk. Az iskolákban csak korlátozott lehetőség van erre, ezért több mint 16 ezer gyermek étkeztetését, a vendéglátóiparban szerveztük meg. Több kerületben, ahol kevés a tanterem, 115 olyan helyiségben tanítanak, amelyek nem oktatási célra épültek. Gondolva a középiskoláknál bekövetkező demográfiai csúcsra, több helyen építünk olyan általános iskolát, hogy az később megfeleljen középiskolai oktatásra is. Sorolni lehetne még az ilyen módszereket és megoldásokat, amelyek alkalmazására a jövőben is nagy szükség van. Valamit még az iskolákról: egy év alatt soha ennyi általános iskolai tanterem nem épült Budapesten, mint az idén! Az eddigi csúcs 1980-ban volt, 277 tanteremmel, ám 1982-ben a 332 előirányoztnál is több készül el. Ebben részt vállaltak a budapesti és vidéki építőipari szervezetek egyaránt, de a szövetkezetek is.

— A városfejlesztésben milyen célokat követnek, s a kedvezőtlenebb gazdasági körülmények miatt szükséges-e rajtuk változtatni?

— Egyetlen mondatban úgy válaszolhatok, hogy a legalapvetőbb társadalompolitikai célkitűzéseket követjük a városfejlesztő munkában. A budapesti pártbizottság és a Fővárosi Tanács által elfogadott fejlesztési célkitűzések alapvető társadalompolitikai feladatokat jelentenek, amelyek a jövőben is prioritást élveznek. Ezek a következők: a lakásellátottság javítása, az egészségügyi ellátás tárgyi feltételek rendszerének fejlesztése, a tuntelemépítés meggyorsítása, a lakásállomány és az intézmények felújítása, rekonstrukciója.

— Milyen idősebb feladatok adódnak a lakásépítés-, gazdálkodás, és -elosztásban?

— A VI. ötéves tervidőszakban 86—92 ezer lakás felépítése az előirányzatunk. Ennek megvalósításával jelentősen csökken a mennyiségi igény. Míg a korábbi években 200 ezer lakásigénylőt regisztráltunk, ez a szám meglehetősen csökkent. A központi határozatoknak megfelelően, évről évre csökken a tanácsi célcsoportos lakásépítések aránya, egyben jelentősen növekszik a teleszerű és a hagyományos, magánérőből történő lakásépítkezése. Tehát az is feladatunk, hogy eredményesebben támogassuk ezt a formát, segítve a feltételek — telek, közmű stb. — megteremtését. Az új lakásgazdálkodási, -elosztási rend bevezetésére való felkészülés napjaink feladata. A kormány idevonatkozó határozatainak megfelelően elkészített rendelkezlettervezeteket már jóváhagyta a Fővárosi Tanács. Az elmúlt évtől felgyorsult a lakáscsere, amit intézményesen, számítottépes eljárással is nagyban

Dr. Pénzes János 1931-ben született, Kislétán; 1955-ben nyert diplomát a Gödöllői Agrártudományi Egyetem agrárközgazdasági karán, majd a venceselli gépállomás igazgatója lett. E munkaköréből a Pest megyei pártbizottságra került, mint politikai munkatárs; 1965 és 1972 között a megyei tanács általános elnökhelyettesi tisztet töltötte be. Akkor szűkebb patriája, Szabolcs-Szatmár megye tanácselnökei választották. Egy éve a Fővárosi Tanács elnökhelyettese.

segít a Központi Lakáscsere Osztály. 1981-ben 10 300 lakáscserére került sor a fővárosban, melyek elősegítették a lakosság minőségi igényeinek kielégítését.

— És a fővárosi felújítások, rekonstrukciók helyzetképe mit mutat? Mely cégek, szervezetek vállalkoznak a korántsem kifizetődönék tünő munkára? Az építőipari feltételek rendelkezésre állnak-e az igényeknek megfelelően?

— A felújítások nem tartoznak fix áras kategóriába, ebből következnek, hogy ez a munka nem ráfizetéses. 1981—1985 között közel 36 milliárd forint használható fel lakások, intézmények, utak és hidak felújítására. Ezen belül a legjelentősebb a lakásfelújítás és a rekonstrukció, amely feladatokra 1985-ig 24,4 milliárd forint (48 százalékkal több, mint az V. ötéves tervidőszakban!), 1982-ben 5,1 milliárd forint áll ebből rendelkezésre. Hogy kik vállalkoznak rá? Sajnos, az egy évvel korábbihoz képest tavaly 4 százalékkal apadt az építőipari létszám, s 1982 első hat hónapjában is 6 százalékkal az előző év azonos időszakához viszonyítva. Vagyis, az építőipari háttér komoly feszültségeket okoz, még szerkezeti összetételét tekintve is. Mivel a nagy állami építőipari vállalatok nem szívesen szerződnek felújításra, nagyon jelentős szerep jut a mezőgazdasági és az építőipari szövetkezeteknek. A tervidőszakban 6—7 milliárd forint, 1982-ben 1,5 milliárd forint értékű kivitelezési munkát végeznek.

— Miként vélekedik a fővárosi tömegközlekedéséről?

— Állja az összehasonlított más világvárosokéval! Az utóbbi évtizedben, elsősorban a metrónak köszönhetően, nagy változások történtek, ahogy az utak szélesítésében, az alul- és felüljárók számában, a bevezető utak építésében, a járműállomány korszerűsítésében is. Időarányos az Árpád-híd rekonstrukciója, vagyis 1984-ben, a Flórián tér rendezésével, a metró újabb szakaszának átadásával egvidejűleg, megnyitják a közlekedés számára. Nagy figyelmet fordítunk az elővárosi közlekedésre, így jelenleg a szentendrei HÉV-vonal korszerűsítésére.

— A VI. ötéves városfejlesztési, a tanácsi gazdálkodás eddigi tapasztalatai hogyan értékelhetők?

— Azt mondhatom, hogy a munka nehezebb, bonyolultabb, mint korábban volt, a tervek teljesítése érdekében számos akadályt kell elhárítanunk. Ennek ellenére, a középtávi tervidőszak első két évének alapvető előirányzatait várhatóan teljesítjük; tovább gyarapszik fővárosunk, sok vonatkozásban javulnak a lakosság életkörülményei.